

YETENEK, MEŞLEKİ İLGİ VE DEĞERLERİNİ TANIMA

Erciş RAM Bülteni

BU SAYIDA

MESLEKİ GELİŞİM SÜRECİ

YETENEK, MEŞLEKİ İLGİ VE DEĞER

İLGİ, YETENEK VE DEĞERLERİN TESPİTİ

Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş işe **meslek** denir.

Meslek seçiminin sağlıklı bir şekilde yapılması hayatımızın akışını değiştirecek; hayatımızı şekillendirecek sonuçları doğuracak olmasından ötürü oldukça önemlidir.

Sahip olunan meslek sayesinde maddi gelir elde edip, manevi olarak doyum sağlarız. Mesleğimizi mutlulukla ve başarılı bir şekilde icra edersek hayattan zevk alırız.

Mesleğimiz sayesinde elde edeceğimiz maddi kazanç, hedeflerimizi gerçekleştirmek için bir araç olur. Örneğin; evlenme; ev kurma, ev, arsa, araba sahibi olma, sosyal güvencenin olması, dünyayı gezip dolaşma, yardıma ihtiyaç duyan yakınlarımıza maddi destek sağlama gibi maddi yeterlilik isteyen hedeflerimizi mesleğimizden sağladığımız maddi kazanç ile elde ederiz.

Meslek, hayatımıza ilişkin bir çerçeve oluşturur. Sahip olunacak meslekle zamanımızı nasıl geçireceğimiz; çalışmaya ne kadar zaman harcayacağımız, özel yaşamımıza ne kadar zaman ayırabileceğimiz gibi yaşamımızla ilgili büyük önem arz eden durumlar netleşir. Özetle meslek seçimi aynı zamanda hayatımızın biçimini de seçmek olarak değerlendirilebilir.

MESLEK GELİŞİM SÜRECİ

A) 5-11Yaş Aralığı (Hayal Dönemi);

Çocukların hayal döneminde meslek seçimine dair; ilgilerini, yeteneklerini, meslek değerlerini, kişilik özelliklerini, iş gücü piyasası gibi faktörleri hesaba katabilecek düzeyde olmamaları gelişimsel açıdan gayet doğal bir durumdur. Bu dönemde mesleklerle ilgili hayaller kurulur. Çocuklar, babalarının mesleği veya çevrelerinde, medyada gördükleri birisinin gibi bir mesleğe sahip olduğunu hayal eder. Bulundukları yaş aralığındaki mesleki tercih ifadeleri bu açıdan gerçek seçimi yansıtmayan hayali ifadelerdir.

Mesleki Gelişim Süreci

B)11-17 Yaş Aralığı (Deneme Dönemi);

Deneme döneminde çocukların yetenekleri, ilgileri, meslek değerleri, kişilik özellikleri ve iş gücü piyasası gibi faktörlerin mesleki seçim sürecinde ne kadar önemli olduklarını zamanla daha iyi kavrayacak ve mesleki seçimlerine daha sağlıklı yön verebilecekler. Bu dönemin sonunda, yukarıda sıralanan faktörlerle uyumluluk gösteren meslekleri öğrencilere sunabilecek bir üniversite bölümüne gidilerek gerçekçi mesleki seçim dönemine geçiş yapmış olacaklar.

C)17-23Yaş Aralığında (Gerçekçi Dönem);

Öğrenciler gerçekçi mesleki seçim döneminde ise üniversite eğitimi ve çeşitli diğer mesleki eğitimleri alıp, eğitim sonrası iş olanakları, meslek değerleriyle uyum gibi faktörleri hesaba katarak nihayet belirli bir mesleki tercihin üzerinde yoğunlaşacaklar. Dönemin sonunda ise seçilen mesleğin icra edileceği alanı belirleyip böylece çalışma hayatına başlayacaklar.

YETENEK

Bir kimsenin bir şeyi öğrenme ve yapabilme gücüne denir. Yeteneklerimiz, anne-babamızdan genetiksel olarak aldığımız genom ile yani kromozomlarla bize aktarılan; doğuştan sahip olduğumuz özelliklerimizdir.

Yeteneklerimiz kalıtsal özellikler taşımalarının yanında aynı zamanda çevresel koşulların etkisiyle ve eğitimle geliştirilebilen yapıdadırlar.

NELERİ YAPABİLİRİM? & NELERİ

YAPMAKTA İYİYİM? soruları, yetenekli olunan alanların anlaşılabilmesi, keşfedilebilmesi için sorulabilir.

YETENEK ALANLARI

Sözel-Dilsel Zeka;

Akademik başarıyla ilişkili olan genel zekanın temel unsurudur. Okuma, yazma, dinleme, konuşmada kelimeleri etkili kullanma yeteneğidir.

Mantıksal-Matematiksel Zeka

Genel zekanın temel unsurlarından biridir. Hesaplama becerisi, mantıksal nedensellik ilişkisi kurma, karmaşık problemleri çözme becerilerini kapsar.

Müziksel Zeka

Sesin ritim ve tınısına ayrıca sesin duygusal boyutuna duyarlı olmayı gerektiren becerileri kapsar.

Kinestetik-Görsel-Bedensel Zeka

Bu zeka türü bedensel etkinliklerde başarılı olmayı sağlar. Görsel, bedensel, sportif becerileri ve dikkat, kontrol, çeviklik gibi özellikleri kapsayan zeka türüdür.

İLGİ

Bireyin bir faaliyetten hoşlanma ve haz alma (doyum sağlama); faaliyeti sevip - sevmeme; derecesidir.

Herhangi bir aktiviteyi isteyerek, zevk alarak yapıyorsak, Birçok faaliyet arasından belirli birkaç faaliyeti sıklıkla tercih ediyorsak bu aktiviteler ve faaliyetlere ilgi duyuyoruz demektir.

Örneğin, boş zamanımızda yapılabilecek onlarca uğraşı arasından sıklıkla şiir ezberleyip, kitap okuyorsak edebiyata ilgi duyuyoruz demektir.

NELERİ YAPMAKTAN HOŞLANIRIM? & NELERİ SIKLIKLA YAPARIM? soruları, ilgi duyulan alanların anlaşılabilmesi, keşfedilebilmesi için sorulabilir.

İLGİ ALANLARI

- İkna ilgisi
- Ticaret ilgisi
- Temel Bilimler İlgisi
- Sosyal Bilimler İlgisi
- Mekanik ilgisi
- İş Ayrıntıları İlgisi
- Edebiyat İlgisi
- Güzel Sanatlar İlgisi
- Müzik İlgisi
- Sosyal Yardım İlgisi

MESLEK DEĞERLERİ

Değerler, ulaşmak istediğimiz hedeflere attığımız önemi ifade eder. Bir mesleği bizim için değerli kılan özelliklere ise meslek değerleri denir. Başka bir ifadeyle meslek değerleri; bir mesleğe girme sonucunda o mesleğin getirilerinden elde edilen doyumdur.

MESLEKTEN BEKLENTİLERİM NELER? & MESLEĞİN GETİRİLERİ NELER? soruları, meslek değerlerinin anlaşılabilmesi ve keşfedilebilmesi için sorulabilir.

MESLEK DEĞERİ

Mesleğin kazanç durumu, sosyal güvencesi, kazandırdığı toplumsal saygınlık bazı meslek değerleridir.

Meslek değerlerimizle uyumlu bir mesleği seçmek, yaptığımız işten doyum sağlamak ve işin sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.

Her mesleğe atfedilen değer bireyden bireye değişir.

Bir mesleğin cazip yanı birisi için yüksek kazanç iken başkası için güvence, bir diğeri için yeteneğini kullanmasına olanak tanınması veya başka biri için işin saygınlığı olabilir.

İLGİ, YETENEK VE DEĞERLERİN TESPİTİ**Yapılabilecek Çalışmalar**

- 1-Rehberlik servisi tarafından yapılan konferansların ve seminerlerin sürece yayılması bu çalışmaların kişinin kendisini tanıması, var olan mesleklerin tanıtılması ve çevresindeki olanakları tanıması kapsamında farkındalık eğitimi verilmesi ve tüm bu bilgilerden bir seçim yapabilmesi için karar verme becerilerinin gelişimine yönelik eğitimler verilmesi.
- 2-Kullanılan bireyi tanıma tekniklerinin çeşitliliğinin artırılması ve sonuçların mutlaka yapılacak grup rehberlikleriyle değerlendirilmesi.
- 3-Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisleriyle koordineli çalışarak ortak planlamaların yapılması ve mesleki rehberlik uygulamalarının bir süreç halinde işlemesi,
- 4-Çeşitli meslek üyelerinin okullara davet edilmesi ve bu meslek erbaplarıyla söyleşilerin düzenlenmesi,
- 6-Öğrencilerin ilgi duydukları meslekleri araştırarak sınıflarında tanıtmaları,
- 7-Öğrencileri derslerin dışında farklı alanlara yönlendirmek (Resim yapmak, müzik enstrümanı çalmak, şarkı söylemek, şiir yazmak, spor faaliyetleri, zeka oyunları gibi)
- 8-Öğrencilerin yaptıkları aktiviteler arasından hangilerini severek ve sıklıkla yaptıklarını, hangilerinde daha iyi olduklarına yönelik sorular sorarak onların ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak,
- 9-Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlayabilecek rol model oluşturabilecek kişiler olması (Örneğin:Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed(SAV), Fatih Sultan Mehmet, Mevlana gibi...)
- 10-Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun seçecekleri mesleklerle ilgili mesleğin riskleri, çalışma şartları, avantajları, dezavantajları, kazanç durumları gibi bilgileri öğrenebilmeleri için rehberlik servisine yönlendirmelerini sağlamak
- 11-Öğrencileri üretim faaliyeti projesi gerçekleştirmeye yönlendirmek. Özellikle günlük hayatta ihtiyaç duyulan, yapıldığı zaman önemli bir eksikliği giderecek, insanlara fayda sağlayacak projeler yapmalarını 10-21. yüzyıl dijital çağ olduğu için öğrencilerin çağın gerisinde kalmamaları için bilgisayar kullanımı, kodlama ve programlama eğitimi, yazılım eğitimi, yabancı dil kursları, zeka oyunları kursları ayrıca müzik ve spor kurslarına katılmaları onların gelişimine mutlaka katkıları olacaktır.